

4 februari 2018 – 5^e na Epifanie

Marcus 1, 29 – 39 – Vóór je het weet is het Pasen

Ds Jaco Zuurmond

Gemeente van de Levende,

Pasen lijkt nog ver weg, zo op de vijfde zondag na Epifanie. Al werden er dit weekend al de eerste carnavalsoptochten gehouden (dan kan je twee keer, met je kar). Maar Pasen lijkt nog ver weg. Pasen lijkt nog ver weg zo begin februari, als er weliswaar af en toe even voorjaar in de lucht lijkt te zitten, zelfs de eerste narcis zich meldt, maar evenzosnel barst weer de volgende regenbui los, als het al niet gaat sneeuwen of vriezen zelfs. Pasen lijkt nog zo ver weg.

Pasen lijkt ook nog zo ver weg in het Marcus-Evangelie dat wij dit (kerkelijk) jaar lezen. In de Ontmoetingskerk zijn we af en toe wat afgeweken van het rooster, maar in theorie zou dit de vierde zondag zijn waarop we uit dit Evangelie lezen... Pas 27 verzen ver zijn we... Pasen lijkt nog zó ver weg.

Er is ondertussen in die 27 verzen wel heel veel gebeurd. Dat is het bijzondere van het Marcus-Evangelie. Het is met stip het kortste van de vier Bijbelse Evangeliën. Maar er staat bijna net zo veel in als in de andere Evangeliën. En dus is het ook het Evangelie met het hoogste tempo. Marcus heeft dan ook een stopwoordje: 'Meteen'. Het éne verhaal is nog niet afgelopen of 'meteen' gaat Jezus weer op weg naar het volgende verhaal. Zo kwamen in 27 verzen voorbij: de Profetie van Johannes en Doop van Jezus, de verzoeking in de woestijn, de roeping van de leerlingen aan het meer van **Galilea**... en tenslotte, direct vóór het verhaal van vanmorgen, de genezing van de man met de onreine geest in de synagoge van Kafarnaüm, op de (eerste) **Sabbat**.. Sabbat – én onder de macht zijn van een onreine geest, dat gaat niet samen waar Jezus komt. De Sabbat is de bedoeling van de schepping, op de Sabbat komen mensen tot hun bestemming. En op die allereerste Sabbat, in de synagoge van Kafarnaüm in Galilea, is dát in woord en daad de boodschap van Jezus. En uit de synagoge gaat het vervolgens 'meteen' naar het huis van Petrus.

Ik vat het óók allemaal even samen omdat het van belang is voor het verstaan van het verhaal van vandaag. Van belang is dat we weten van tijd en plaats. Wáár en wánnear speelt het verhaal van vanmorgen? Ofwel... we zijn in Galilea, in Kafarnaüm – en het is de eerste Sabbat in het Marcus-Evangelie als Jezus út de synagoge op weg gaat naar het huis van de schoonmoeder van Petrus – die met koorts op bed ligt (op Sabbat dus) – én haar, zo lazen we, 'overeind helpt'. En dan wordt het avond, gaat de zon onder - waarmee de Sabbat voorbij is – en stromen de mensen toe. En tenslotte 'vroeg in de ochtend', als het nog donker is, gaat Jezus naar buiten, om te bidden. Marcus is úiterst precies in het aangeven van de tijd.

Al de oude Statenvertaling kon het niet laten hier een grap bij te maken. Bij die 'schoonmoeder'. Want hoewel de Statenvertaling best het woord 'schoonmoeder' kent wordt bij de schoonmoeder van Petrus (en alleen bij haar) altijd nadrukkelijk vertaald met 'zijn vrouws moeder'. En zo onderstreepte deze oer-protestantse vertaling heel fijntjes dat de eerste Paus toch maar getrouwd was geweest.

Er zijn ook hardere grappen gemaakt overigens, over die schoonmoeder. Er zijn er die beweren dat hier de aanleiding ligt voor de verloochening van Jezus door Petrus, later in het Evangelie... Die genezing van zijn schoonmoeder heeft Petrus Jezus nooit kunnen vergeven.

Hoe ook... zo'n verlamme ziekte, zo'n mens búiten spel geplaatst... en Sabbat... dat hoort niet samen. Dat lijkt de eerste boodschap van het Evangelie van vanmorgen.

Maar toen we deze week tijdens de catechese ('lees mee met de dominee') tóch de Satenvertaling open hadden liggen, viel ons bij vergelijking nog wat op. Want waar onze huidige vertaling vertelt dat Jezus Petrus' schoonmoeder 'overeind helpt', daar lazen we tot onze verbazing in de Statenvertaling dat hij haar '**opwekt**'. Het woord van Pasen... Pasen... dat nog zo ver weg lijkt, hier in het begin van het Evangelie. De vertalers van de Nieuwe Bijbel Vertaling hebben blijkbaar anders gekozen. 'Opwekken' dat is een woord voor Jezus... Pasen, dat is niets voor gewone mensen (en al helemaal niet voor schoonmoeders), zo lijken de vertalers te hebben gedacht.

In de catechese waagden we een ander vermoeden. Zou het niet zo kunnen zijn dat Pasen... soms veel dichterbij is dan je denkt. Veel dichterbij gewone mensen. Veel dichterbij ook hier al, helemaal aan het begin van het Evangelie?

En dus sloegen we het Paasverhaal op. Gewoon, eind januari. Storm en regen buiten, de geur van de kerstboom haast nog om ons heen. Maar in de warme Ontmoetingskerk gingen we lezen over Pasen, bij Marcus.

Dat bleek spannender dan gedacht... want de Opstanding bij Marcus... ja, het verhaal van de ontmoeting met de Opgestane dat staat er wel... maar er staat ook een opvallende voetnoot bij. In onze vorige vertaling daar stond het slot van het Marcus-Evangelie tussen vierkante haken, die verder niet uit werden gelegd. Maar tegenwoordig staat er eerlijk bij... dat het slot van het Marcus-evangelie waarschijnlijk een latere toevoeging is.

Het Evangelie is nog korter dan we dachten.

Het oorspronkelijke Evangelie eindigt met de schrik van de vrouwen bij het lege graf. Geen ontmoetingen met de Opgestane – die verhalen zijn een latere toevoeging.. Maar alleen dat lege graf... de schrik... En natuurlijk die engel.. Die vertelt dat Jezus is 'opgewekt' – (en daar waren we naar op zoek: hetzelfde woord als aan het begin van het Evangelie in het verhaal van Petrus' schoonmoeder): "Hij is **opgewekt** uit de dood... en... Hij gaat jullie voor naar **Galilea**, daar zullen jullie hem zien".

Opgewekt... naar Galilea... Horen we de parallel met het verhaal van vandaag? Met de catechisanten keken we daarom snel nóg beter naar dat verhaal van de Paasmorgen. Gewoon van begin af aan – Marcus 16:

"Toen de sabbat voorbij was", zo begint het Paasverhaal van Marcus. "Op de eerste dag van de week, vroeg in de ochtend, vlak na zonsopgang"... Allemaal tijdsaanduidingen die ook in het Evangelie van vanmorgen klonken [\[1\]](#).

Terwijl we dus vanmorgen aan het begin van het Evangelie lazen hoe de zon aan het einde van de Sabbat onder ging... gaat in het Paasverhaal de zon daags na de sabbat weer op.

De beide verhalen raken volkomen aan elkaar. Waar het Paasverhaal van Marcus ophoudt, op de dag na de Sabbat, daar gaat het verhaal aan het begin van het Evangelie gewoon verder. Ofwel, na die woorden van de engel – "hij gaat jullie voor naar Galilea", kan je gewoon aan het begin van het Evangelie doorlezen.

Niet alleen de plaats klopt – ook de tijd.

En de Sabbat waarover we lazen... de sabbat van de 'opwekking' van de schoonmoeder van Petrus, dat blijkt... als je aan het eind van het Evangelie bent gekomen, de Sabbat van Pasen...

Helemaal aan het begin van de weg van Jezus is het – voor Petrus en zijn schoonmoeder, en voor ál die mensen die daar samenstromen - al Pasen...

Alleen... dat besef je pas... aan het eind [\[2\]](#).

En daarmee is ineens de boodschap van het Evangelie van vanmorgen ongekend groot. Pasen, opwekking,... dat is niet iets van ver weg... van ooit, wil Marcus ons vertellen. Pasen, opwekking, is niet alleen iets van Jezus. Pasen... opwekking, dat is iets van hier... in Galilea – in het heel gewone leven... Pasen, opwekking, dat is iets van nu, gewoon de eerste dag van de week, in de heel gewone tijd. Pasen, opwekking, dat is iets van heel gewone mensen. Zoals die zieke man in de synagoge, zoals de schoonmoeder van Petrus..., zoals jij, zoals ik. Of je nou schoonmoeder of dochter bent, zoon of opa, vriend of vriendin... Heel gewone mensen die om welke reden ook maar al te vaak buiten spel raken. Maar die in de ontmoeting met Jezus weer in hun ambt worden hersteld. In hun ambt van mens zijn... medemens zijn, er voor elkaar zijn:

En Hij ging op haar toe

Hij wekte haar op door haar hand te grijpen

En de koorts verliet haar

En zij diende hen

Moge Pasen inderdaad zo dichtbij zijn. Voor ons allemaal.

Amen

Voor wie het interesseer – een overzicht van gelijklopende tijdsaanduidingen in Marcus 1 en 16

Marcus 1	Marcus 16
14. Nadat Johannes gevangen was genomen, ging Jezus naar Galilea, waar hij Gods goede nieuws verkondigde.	1 ¶ Toen de sabbat voorbij was, kochten Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus, en Salome geurige olie om hem te balsemen.
21 Ze gingen op weg naar Kafarnaüm, en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen.	2 Op de eerste dag van de week gingen ze heel vroeg in de ochtend, vlak na zonsopgang, naar het graf.
28 Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea.	6 Maar hij zei tegen hen: ‘Wees niet bang. U zoekt Jezus, de man uit Nazaret die gekruisigd is. Hij is opgewekt uit de dood, hij is niet hier; kijk, dat is de plaats waar hij was neergelegd.
31 Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind (wekte haar op). Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.	7 Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen en tegen Petrus: “Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie hem zien, zoals hij jullie heeft gezegd.”
32 ‘s Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar hem toe;	8 Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden. [Oorspronkelijke slot van het Marcus-Evangelie]
35 Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden.	
39 In heel Galilea bracht hij het nieuws in de synagogen en dreef hij demonen uit.	

^[2] Mits je bereid bent om terug te bladeren – wat de NBV vertalers duidelijk niet hebben gedaan.